

บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อในส่วนภูมิภาค

จากบทก่อนเป็นที่ทราบแล้วว่า ธนาคารในส่วนภูมิภาคมีจำนวนของเงินฝากและเงิน
 ใหญ่ที่แตกต่างกันไป บางภาคก็มีจำนวนมากกว่าภาคอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่จำนวนประชากรน้อยกว่า
 ในทางตรงกันข้าม บางภาคกลับมีจำนวนที่น้อยกว่าทั้ง ๆ ที่จำนวนประชากรมากกว่า ตัวอย่าง
 เช่นในปี 2516 ภาค 2 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,790,349 คน แต่มีเงินฝากถึง 3,095.9
 ล้านบาท เฉลี่ยประชาชน 1 คนมีเงินฝากไว้กับธนาคาร 1,110.- บาท ในขณะที่ภาค 4
 มีจำนวนประชากร 6,993,889 คน มีเงินฝากทั้งสิ้นเพียง 1,925.3 ล้านบาท หรือเฉลี่ย
 ประชาชน 1 คนมีเงินฝากไว้กับธนาคารเพียง 275 บาท เท่านั้น ดังตารางที่ 31

จากการพิจารณาจำนวนการใหญ่ให้แก่ประชาชนในส่วนภูมิภาคแล้ว เห็นได้ชัดว่ามีการ
 ใหญ่มีในระดับที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนเงินใหญ่ต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์
 ในกรุงเทพมหานคร กังเซิน

พ.ศ.	อัตราส่วนเงินใหญ่ต่อเงินฝาก	
	เฉลี่ยในภูมิภาค	ในกรุงเทพมหานคร
2505	53.58	106.52
2506	49.43	100.04
2507	45.27	108.26
2508	41.93	107.89
2509	37.90	101.25
2510	42.02	96.60
2511	44.24	94.86
2512	44.66	96.97
2513	45.29	103.27
2514	44.17	98.15
2515	40.98	89.14
2516	45.46	107.42
2517	42.47	118.83

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่า ได้มีการนำเงินฝากส่วนหนึ่งจากส่วนภูมิภาค ไปใหญ่
 ในกรุงเทพและธนบุรี

ตารางที่ 31 อัตราเฉลี่ยสำหรับเงินฝาก และเงินให้กู้ยืม ต่อหนึ่งคน (แบ่งตามภาค)

(ลานบาท)

	พ.ศ. 2516					พ.ศ. 2506				
	จำนวน 1 ประชากร	เงินฝาก 2 (ลานบาท)	เงินให้กู้ยืม (ลานบาท)	ฝาก:1คน (บาท)	กู้ยืม:1คน (บาท)	จำนวน ประชากร	เงินฝาก (ลานบาท)	เงินให้กู้ยืม (ลานบาท)	ฝาก:1คน (บาท)	กู้ยืม :1คน (บาท)
กรุงเทพ นคร	3,967,081	39,681.4	42,625.3	10,003	10,745	2,698,236	7,683.3	7,686.2	2,848	2,849
ภาค 1	2,950,650	1,940.7	814.2	658	276	2,256,644	115.4	75.0	51	33
ภาค 2	2,790,349	3,095.9	1,128.8	1,110	405	1,966,220	245.5	72.4	125	37
ภาค 3	6,499,210	1,729.7	789.5	266	121	4,686,121	161.1	80.1	34	17
ภาค 4	6,993,889	1,925.3	718.3	275	103	4,435,516	158.0	77.2	36	17
ภาค 5	4,403,325	2,006.1	1,178.0	456	268	3,905,384	288.9	139.0	74	36
ภาค 6	4,054,762	2,210.7	908.5	545	224	2,638,346	336.0	117.2	127	44
ภาค 7	3,162,165	2,426.6	1,181.2	767	374	2,369,356	227.0	126.4	96	53
ภาค 8	2,406,851	1,918.2	818.0	797	340	1,653,088	384.8	168.0	233	102
ภาค 9	2,522,024	1,810.1	1,129.3	718	448	1,859,622	351.9	266.0	189	143
	39,750,306	58,774.7	51,291.1	1,478	1,290	28,468,333	9,951.9	8,807.5	350	309

ที่มา : 1 กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2 ธนาคารแห่งประเทศไทย

สาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการปล่อยสินเชื่อแก่ประชาชนในเขตภูมิภาคน้อย ทั้งนี้เพราะ

1. การเข้าถึงลูกค้าของสาขานาการพาณิชย์ในภาคต่าง ๆ ยังมีอยู่ต่ำ และจำนวนสาขายังมีน้อยอยู่ ส่วนแหล่งเงินทุนในภาคเอกชนเช่น พ่อค้าคนกลาง เจ้าของที่ดิน เจ้าของโรงสี คหบดี มีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นที่สถาบันการเงินยังเข้าไปไม่ถึง
2. ธนาคารพาณิชย์พบว่า การให้เกษตรกรกู้ยืมเงินนั้นมีความเสี่ยงภัยสูง เพราะว่าการเกษตรในประเทศของเรายังต้องขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติช่วยอยู่ ราคาสวนราคาผลผลิตของเกษตรกรก็ไม่แน่นอน ดังนั้นอาจกระทบกระเทือนถึงฐานะของเกษตรกร ในการที่ไม่อาจชำระหนี้ให้กับธนาคารพาณิชย์ได้ และวิกฤตการณ์ธรรมชาติที่เกษตรกรประสบได้แก่ ภาวะฝนแล้ง น้ำท่วม แมลงทำลายพืชผล ซึ่งอยู่นอกเหนือความควบคุมอันก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ผลผลิตทางเกษตรปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก
3. สาขาสวนใหญ่ได้รับนโยบายจากสำนักงานใหญ่ ให้พยายามระดมเงินฝากให้มากที่สุด เพื่อโอนมาใช้ส่วนกลางเพื่อหาผลประโยชน์
4. การดำเนินการใหญ่ของธนาคารพาณิชย์มีระบบเคร่งครัดระมัดระวังมาก เช่น ต้องใช้บุคคลหรือหลักทรัพย์จำพวกโฉนดที่ดิน เป็นสิ่งค้ำประกันการให้กู้ยืม ตลอดจนวงเงินที่ให้กู้ยืมก็ยังมีน้อยมากประมาณเพียง 10-30% ของมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันเท่านั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องการเสี่ยง เนื่องจากเงินที่ให้กู้ยืมส่วนใหญ่จะเป็นเงินของผู้ฝากเงิน ดังนั้นจึงต้องสร้างความปลอดภัยแก่เงินอันเป็นของผู้ฝากดังกล่าว ส่วนแหล่งเงินทุนจากเอกชนไม่เคร่งครัดมีพิธีตรองเช่นธนาคารพาณิชย์ ในการพิจารณาให้กู้ยืมของแหล่งเงินทุนภาคเอกชนดังกล่าวจะพิจารณาอาชีพของผู้ฝาก ความคุ้นเคย ความซื่อสัตย์ และหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกัน แต่สิ่งค้ำประกันนี้อาจไม่มีก็ไต่ถามชอกคนเคยกัน หรือเป็นญาติ หรือญาติของผู้ให้กู้แนะนำมา เป็นต้น ส่วนวงเงินให้กู้ยืมก็จะขึ้นอยู่กับอาชีพของผู้ฝาก และสิ่งค้ำประกัน ถ้าหากผู้ขอกู้มีรายได้มั่นคงแน่นอน เช่น ค้าขาย รับจ้างทำงานตามบริษัทหรือรัฐบาล ก็จะให้กู้จำนวนมาก เป็นต้น

5. ส่วนใหญ่ประชาชนในส่วนภูมิภาคจะมีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งในการให้เกษตรกร กู้ยืมเงิน ต้องใช้บุคคลผู้มีความสามารถทางคานนี้เพื่อทำการวิเคราะห์ ติดตาม และให้คำแนะนำ แก่การผลิตทางคานเกษตรกรรม แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่คานนี้ยังไม่พอเพียง

6. หลักประกันเงินกู้มีน้อย เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วน พวกที่มีที่ดินมักจะนำไปคานองกับนายทุนเพราะว่ามีพิธีรื้อคานในการให้กู้ยืมน้อยกว่าธนาคารพาณิชย์

7. อัตราผลตอบแทนต่ำ ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายในการคานเนินงานสูง ดังเช่นการให้ เกษตรกรกู้ยืมจะต้องมีหน่วยเคลื่อนที่ออกปฏิบัติการช่วยเหลือการผลิต และติดตามเรียกเก็บหนี้ ซึ่งเป็นการที่มีค่าใช้จ่ายคานจากเกษตรกร แต่อัตราคอเบี้ยที่คานจากเกษตรกรนั้นมีอัตราคานที่ ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด ถ้าไรจึงลคานยลงกว่าการให้กู้ยืมแก่คานอื่น และนอกจากนี้ผลตอบแทนหรือ การชำระหนี้คานของธุรกิจการเกษตรไม่รวดเร็วเหมือนธุรกิจอื่น เพราะต้องรอขายพืชผลแต่ละ ฤดูกาลจึงจะมีเงินชำระคานได้

8. เกษตรกรคานมีหนี้สินอยู่มากแล้ว ธนาคารพาณิชย์คานต่าง ๆ จึงไม่คานยกล้าเสี่ยง ให้เหล่าเกษตรกรกู้เงิน เพราะโอกาสที่จะได้รับชำระคานจะม้น้อย ดังเช่นจากการสำรวจของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อปี 2505 ปรากฏว่าครอบครัวกสิกรร้อยละ 68 หรือประมาณ 2.18 ล้านครอบครั้ว มีหนี้สินโดยเฉลี่ยครอบครั้วละ 3,716 บาท¹ ซึ่งหนี้สินส่วนใหญ่เกิดขึ้น จากนายทุนเอกชนที่เป็นเจ้าของที่ดินและพ่อคานคานกลางและโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งเงินทุนเหล่านี้อยู่ใกล้ชิดกับคานของมากกว่าธนาคารพาณิชย์ คานนั้นแหล่งคานต่าง ๆ เหล่านี้จึงสามารถคานคานคานทาง หนี้คานได้คานกว่าธนาคารพาณิชย์

9. ในปัจจุบันนี้ ประชาชนมีวิธีที่จะคานเงินหรือสิ่งของมาใช้โดยไม่คานองกู้ยืมเงิน เช่น การเลนแชร์ และการซื้อคานคานเงินคานคาน คานนั้นจึงทำให้ปริมาณเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์น้อย ลงกว่าที่ควรจะเป็น

¹ กรมพัฒนาที่ดิน ชาวพัฒนาที่ดินปีที่ 8 ฉบับที่ 72 กุมภาพันธ์ 2514 หน้า 14-17

10. ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่เคยพยายามบังคับให้ปล่อยสินเชื่อในภูมิภาค รัฐบาลเองก็ไม่เคยส่งเสริมชนบทอย่างจริงจัง

บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการช่วยเหลือเกษตรกร

ตามตารางที่ 20 หน้า 85 ได้แสดงให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยธนาคารพาณิชย์มีการปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตรเป็นอันดับที่สี่จากสินเชื่อทั้งสิ้นสามประเภท ในปี 2517 มีการให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรทั่วประเทศเพียง 1.85% (ดูหน้า 85) ของเงินให้กู้ยืมทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามยังเป็นที่น่ายินดีว่าในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่องสังคมมากขึ้นกว่าเดิม จึงให้ความสนใจในการให้กู้ยืมแก่เกษตรกรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเหลือโดยการให้คำแนะนำทางการผลิต ตลอดจนจัดตั้งหน่วยงานเพื่อวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ทางด้านเกษตร ซึ่งบริการเหล่านี้เป็นบริการให้เปล่า มิได้คิดมูลค่าแต่อย่างใด

ตารางที่ 32 : การให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์²

ธนาคาร	จำนวนจังหวัดที่ดำเนินการให้สินเชื่อ	จำนวนผู้กู้	จำนวนเงินกู้ (บาท)
ธนาคารกรุงเทพจำกัด			
2506	3	870	9,570,000
2507	5	1,813	7,092,000
2508	6	6,715	18,221,000
2509	11	11,215	29,856,000
2510	13	20,971	56,938,000
2511	18	32,205	98,604,000
2512	18	39,604	139,577,000
2513	21	26,425	93,160,887
2514	21	31,628	111,293,103
2515	21	28,520	117,410,076
2516	24	26,868	127,095,072

² กรมพัฒนาที่ดิน ชาวพัฒนาที่ดิน ปีที่ 8 ฉบับที่ 72 กุมภาพันธ์ 2514 หน้า 14-17

ตารางที่ 32 (ต่อ) การให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ *

ธนาคาร	จังหวัดที่ดำเนินการให้สินเชื่อ	จำนวนบัญชี	จำนวนเงินกู้(บาท)
<u>ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด</u>			
2510	2	419	800,000
2511	3	925	2,720,000
2512	3	2,005	6,500,000
2513	7	4,528	13,563,600
2514	8	5,259	18,494,000
2515	10	3,364	17,678,586
2516	10	4,977	18,458,300
<u>ธนาคารกสิกรไทย จำกัด</u>			
2511	4	2,622	1,974,130
2512	6	3,304	3,944,570
2513	9	3,865	6,679,634
2514	14	5,187	11,504,472
2515	20	8,160	24,894,902
2516	26	9,469	33,492,619
<u>ธนาคารกรุงไทย จำกัด</u>			
ยอดรวมถึง ธันวาคม 2516		34,652	25.02 ล้านบาท
<u>ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ</u>			
ยอดรวมถึง ธันวาคม 2516		3,219	1.21 ล้านบาท

* รวมยอดเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์ใหญ่รวมกับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทด้วย
 ที่มา : ฝ่ายสินเชื่อ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด, ธนาคารกสิกรไทย
 จำกัด และธนาคารกรุงไทย จำกัด

กรโดยผ่านทางธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ในรูปของการรับช่วงซื้อค้ำประกันเงิน
เพื่อการเกษตรจากธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตาราง
ที่ 33 จะแสดงให้เห็นการช่วยเหลือให้สินเชื่อแก่เกษตรกรของสถาบันการเงินบางแห่ง

ตารางที่ 33 จำนวนเงินให้กู้ของสถาบันเครดิตการเกษตร ปี 2510 - 2515

(ล้านบาท)

	1/ สถาบัน การเกษตร		2/ สหกรณ์ การเกษตร		3/ ธนาคารเพื่อการ เกษตรและสหกรณ์		4/ ธนาคาร พาณิชย์*		รวม	
	จำนวน เงิน	ร้อยละ	จำนวน เงิน	ร้อยละ	จำนวน เงิน	ร้อยละ	จำนวน เงิน	ร้อยละ	จำนวน เงิน	ร้อยละ
2510	49.9	13.3	140.9	37.3	121.3	32.2	65.2	17.2	377.3	100.0
2511	65.0	8.6	202.6	26.8	380.4	50.4	106.3	14.2	754.8	100.0
2512	80.0	7.8	229.6	22.4	562.8	55.0	151.7	14.8	1,024.1	100.0
2513	130.0	10.2	204.8	20.8	563.3	57.2	116.5	11.8	948.6	100.0
2514	100.0	10.9	198.2	21.7	509.4	55.7	107.5	11.7	915.1	100.0
2515	64.0	5.0	400.6	31.6	675.4	53.2	130.1	10.2	1,270.1	100.0
รวม	458.9		1,376.7		2,812.6		677.8		5,326.0	100.0
เฉลี่ย	76.5	8.6	229.5	25.9	468.8	52.8	113.0	12.7	877.7	100.0

- ที่มา: 1/ รายงานการตรวจสอบสถานะการเงินและวัสดุอุปกรณ์ของสถาบันเกษตรกร
พ.ศ. 2515
- 2/ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- 3/ รายงานกิจการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประจำปี พ.ศ. 2515
- 4/ "เศรษฐกิจการเกษตรของประเทศไทย" เอกสารวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2516
- * เฉพาะสินเชื่อการเกษตร ไม่รวมเงินให้กู้ยืมอื่น ๆ เพื่อการเกษตร

วิธีการให้กู้ยืมแก่เกษตรกรของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้ธนาคารพาณิชย์ได้ให้ความสนใจในการให้กู้ยืมแก่เกษตรกรมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งวิธีการสะดวกและจ่ายคืนเช่นกัน สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่มั่นนโยบายให้กู้ยืมแก่เกษตรกรนั้นในปัจจุบันมีวิธีปฏิบัติดังนี้ ³

เกษตรกรที่ต้องการกู้ยืมเงินจะรวบรวมสมาชิกจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งประมาณ 5-7 คน หัวหน้ากลุ่ม 1 คน สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในกรณีที่คนใดคนหนึ่งไม่ชำระหนี้ตามกำหนดและเงื่อนไซ การกู้ยืมนี้ไม่ต้องมีสิ่งค้ำประกันเพราะมีการประกันกันเองในระหว่างผู้กู้ด้วยกัน ชาวเกษตรกรมักพยายามเลือกคนที่มีความซื่อสัตย์ มีความขยันขันแข็งมารวมกลุ่มกัน และเมื่อกลุ่มเขาขอเสนอขอธนาคารแล้ว ธนาคารจะสืบประวัติ เมื่อเป็นที่พอใจแล้วก็จะให้กู้ยืมในวงเงินที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยพิจารณาจากอุปนิสัย ความสามารถในการหารายได้สภาพทางเศรษฐกิจและจำนวนเนื้อที่เพาะปลูก ในบางครั้งทางธนาคารอาจคัดเลือกสมาชิกบางคนในกลุ่มออกโดยไม่ให้กู้ยืม เพราะบุคคลนั้น ๆ มีความประพฤติไม่ดี เช่น เล่นการพนัน ก้มสุราเป็นนิจ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการต้องรับผิดชอบเกินควรของสมาชิกในกลุ่ม กรณีเกษตรกรที่ต้องการกู้โดยมิได้รวมกลุ่มกับสมาชิกอื่น จะต้องนำหลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันควย และวงเงินให้กู้เฉลี่ยประมาณ 1 ใน 3 ของมูลค่าหลักทรัพย์นั้น

การที่มีหลักปฏิบัติเช่นนี้เท่าที่ผ่านมาก็ประสบความสำเร็จด้วยดี แม้บางครั้งจะมีการฟ้องร้องบ้างเมื่อไม่ชำระตามกำหนดก็ตาม และจากการสอบถามทัศนคติของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่พอใจและพยายามอย่างที่สุดที่จะชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาและเงื่อนไซ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการกู้ยืมคราวต่อไป และนอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยยังต่ำกว่าการกู้จากเอกชนอีกด้วย

นอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์แล้ว การให้สินเชื่อจากแหล่งสถาบันก็ได้แก่ กรมการปกครอง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สหกรณ์ที่ดิน และสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ ซึ่งให้สินเชื่อผ่านทางสมาคมสหกรณ์ สถาบันของรัฐบาลซึ่งให้เงินกู้แก่เกษตรกรโดยตรงที่สำคัญคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีส่วนช่วยเหลือเกษตรกร

³ จดถกการสัมภาษณ์เกษตรกร และผู้บริหารธนาคารหลาย ๆ ธนาคารในส่วนภูมิภาค

แต่ผลจากการสำรวจความต้องการสินเชื่อของชาวนาทั่วประเทศของธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อปี 2513 ปรากฏว่า ในปี 2513 ความต้องการสินเชื่อมีประมาณ 13,400 ล้านบาท ดังแสดงในตาราง 34 แต่จากตาราง 33 ปรากฏว่าธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพียง 116.5 ล้านบาท หรือ 0.87% ของความต้องการทั้งหมดเท่านั้น นับว่าธนาคารพาณิชย์ ยังมีบทบาทในการปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตรน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีผู้ประกอบการทางเกษตรกรรมถึง 11.33 ล้านคน หรือร้อยละ 82.28 ของประชากรในวัยทำงานทั้งหมด ของประเทศ (ซึ่งมีอยู่ 13.77 ล้านคน)

ตารางที่ 34 ความต้องการสินเชื่อของชาวนาทั่วประเทศ

ภาค	จำนวนครอบครัว ชาวนาทั้งหมด	ต้องการสินเชื่อ เป็นร้อยละ	จำนวนครอบครัวที่ ต้องการสินเชื่อ	ขนาดที่ดินเพาะปลูก โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (ไทยเฉลี่ย)	จำนวนดินเชื้ที่ต้องการ ต่อครอบครัว	ความต้องการสินเชื่อ ทั้งหมด (ล้านบาท)
เหนือ	777,642	90	700,200	13 334	3,000	2,100
ตะวันออกเฉียง เหนือ	1,220,768	96	1,172,160	16 234	3,700	4,336
กลาง	722,971	86	643,470	26 313	8,100	5,212
ใต้	493,006	100	493,000	10 357	3,500	1,725
รวม	3,214,405	-	3,008,830	- -	-	13,373

ที่มา : ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

3 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุดสถิติรายปีของประเทศไทย พ.ศ. 2513-2514

การที่ธนาคารพาณิชย์มีการปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตรน้อย จึงทำให้สถาบันอื่นต้องเข้ามาทำหน้าที่แทน แต่จากการดูผลงานของสถาบันอื่นก็เห็นว่าไม่มากนักเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่เป็นสถาบันเฉพาะอย่าง ทั้งนี้เพราะ

1. ทุกสถาบันไม่เห็นความสำคัญของเกษตรกรรมในอดีต
2. มีอุปสรรคที่รัฐบาลยังมีได้แก้ไข ทำให้เกษตรกรรมมีความเสี่ยงสูง

เรียงลำดับภาคที่มีการใหญ่ขึ้นสูง พร้อมเหตุผล

จากหน้า 150 ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงภาคที่มีเงินใหญ่ขึ้นสูงเรียงตามลำดับแล้ว ในที่นี้จะได้อธิบายถึงเหตุผลว่าเป็นเพราะสาเหตุใด

ภาค 9 อันได้แก่จังหวัดศรีสะเกษ บัตตานี นราธิวาส ยะลา สงขลา พัทลุง และสตูล เป็นภาคที่มีสถิติการใหญ่ขึ้นสูงระหว่าง 2505-2511 โดยเฉพาะจังหวัดศรีสะเกษ และบัตตานี ซึ่งมีอัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากสูงกว่า 60% ทุกปี พลเมืองในภาคนี้ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการทำสวนยาง สวนปาล์ม น้ำมัน การเพาะปลูกรubber นอกจากนี้ยังมีการประมงเกี่ยวกับการจับกุ้งส่งออกไปขายต่างประเทศและอาจมีการซื้อขายสินค้าพรมแดนด้วย ซึ่งล้วนแต่เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง เงินกู้ยืมจึงเพิ่มจาก 237.8 ล้านบาทในปี 2505 มาเป็น 476.2 ล้านบาทในปี 2511

อาชีพของราษฎรเรียงตามลำดับความสำคัญ

	1	2	3
สงขลา	ทำนาปลูกข้าว	ทำสวนยางหรือมะพร้าว	เลี้ยงสัตว์
ศรีสะเกษ	ทำสวนยางหรือมะพร้าว	ทำนาปลูกข้าว	เลี้ยงสัตว์
นราธิวาส	ทำสวนยางหรือมะพร้าว	ทำนาปลูกข้าว	ทำสวนผลไม้
บัตตานี	ทำนาปลูกข้าว	ทำสวนยางหรือมะพร้าว	เลี้ยงสัตว์
พัทลุง	ทำนาปลูกข้าว	เลี้ยงสัตว์	ทำสวนยางหรือมะพร้าว
ยะลา	ทำนาปลูกข้าว	ทำสวนยางหรือมะพร้าว	ทำสวนผลไม้
สตูล	ทำนาปลูกข้าว	ทำสวนยางหรือมะพร้าว	เลี้ยงสัตว์

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตร

ภาค 5 อันได้แก่จังหวัด ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน อุดรศักดิ์ เป็นภาคที่มีการใหญ่ที่สุดระหว่างปี 2512-2513 และปี 2515 อาชีพหลักของพลเมืองในแถบนี้คือ การเพาะปลูกข้าวสลับหมุนเวียนกับพืชไร่ เช่นถั่วเหลือง กระเทียม ข้าวโพด ฝ้าย ยาสูบ และอื่น ๆ ในคานโรงงานอุตสาหกรรมนั้น จังหวัดลำปางก็มีกิจการอุตสาหกรรมหลายประเภทมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในแถบภาคเหนือ ได้แก่ โรงบมไบยาสูบ โรงสี โรงกลึง โรงซ่อมรถยนต์ โรงงานกลั่นเมเนรอล โรงงานอาหารกระป๋อง โรงงานผลิตปุ๋ยเคมี โรงงานเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น นอกจากนั้น จังหวัดลำปางยังมีแร่หลายชนิด จึงมีผู้ประกอบการค้าเหมืองแร่ควย แต่กิจการเหมืองแร่ยังขาดแคลนเงินทุนดำเนินการ เพราะการทำเหมืองแร่ต้องใช้เงินทุนระยะยาวซึ่งธนาคารพาณิชย์ไม่ให้การสนับสนุน แม้เจ้าของเหมืองจะมีใบประทานบัตรเป็นหลักประกันการกู้ แต่ธนาคารพาณิชย์ก็ไม่แน่ใจว่าจะมีปริมาณแร่ ตามที่ระบุไว้ในประทานบัตรมากน้อยเพียงไรเมื่อใดทำการขุดกันจริง ๆ ประกอบกับธนาคารขาดเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคในเรื่องการเหมืองแร่ การตีราคา การแยกประเภทแร่ นอกจากนั้นกิจการเหมืองแร่ยังเป็นของใหม่มากสำหรับภาคนี้ ในปัจจุบันเหมืองเล็ก ๆ ก็มักจะอาศัยเงินทุนจากเหมืองใหญ่ ๆ ซึ่งจะออกทุนให้ก่อนในจำนวนมากน้อยตามเกณฑ์ที่นักวิชาการของตนได้ออกไปสำรวจปริมาณแร่ที่คาดว่าจะขุดได้ การออกทุนให้จะมีข้อผูกพันว่าเหมืองเล็ก ๆ เหล่านั้นจะต้องขายแร่ที่ขุดได้ให้ตนทั้งหมด การใหญ่ก็เลิกกิจการเหมืองแร่ที่ธนาคารพาณิชย์กระทำอยู่ขณะนี้จึงใหญ่ก็เลิกเฉพาะกิจการถลุงแร่ซึ่งมีแร่เป็นตัวตนวางเป็นหลักประกันเงินกู้ยืม เพราะฉะนั้นการใหญ่ของสาขานาการพาณิชย์ในภาคนี้ใหญ่แก่กิจกรรมทางคานพาณิชย์กรรมมากกว่าคานอื่น ส่วนทางคานเกษตรกรรมนั้นน้อยกว่ากิจกรรมชนิดอื่น

ภาค 7 เป็นภาคที่มีการใหญ่ที่สุดในปี 2514 และ 2516 จังหวัดต่าง ๆ ในภาคนี้ ได้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาคร กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี อาชีพพลเมืองในภาคนี้ได้แก่ การทำนาปลูกข้าว ทำไร่โดยเฉพาะไร่อ้อย ดังนั้นภาคนี้จึงมีโรงงานน้ำตาลมากหลายแห่ง นอกจากนี้ก็มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ ทำนาเกลือ และการประมง ดังนั้นการที่ในปี 2516 นี้มียอดกักเก็บสูงเป็นพิเศษสำหรับภาคนี้เป็นเพราะราคาน้ำมันเรือ และอุปกรณ์ในการประมงมีราคาสูงขึ้นมากนั่นเอง

ภาค 3 และภาค 4 จะเป็นภาคที่มีการใหญ่มีค่ากว่าภาคใด ๆ ทั้งนี้เพราะภูมิประเทศ
 ในภาคทั้งสองนี้ คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นที่ราบสูงและมีความแห้งแล้ง ประชาชน
 ส่วนใหญ่มิอาชีพทำไร่ ทำนา แคมผลผลิตที่ได้อยู่ในระดับต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่มีเนื้อที่ทำการ
 เพาะปลูกมากกว่าภาคอื่น ๆ เช่น มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวถึง 16.30 ล้านไร่ ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ
 แคมผลผลิตที่ได้เพียง 3.40 ล้านเมตริกตันเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 35 ซึ่งนับว่าน้อย
 เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น และจำนวน ก.ก./ไร่ ก็น้อยกว่าด้วย นอกจากนี้ประชาชนยังมี
 การศึกษาต่ำและประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยปีละต่ำกว่า 6,000 บาท / ความเจริญในท้องถิ่น
 5 มิดงร้อยละ 73 ของครัวเรือนทั้งหมด
 ดังกล่าวยังคอยอยู่ ทั้งนี้เพราะการคมนาคมยังไม่สะดวกและพอเพียงกับความต้องการ เงิน
 6 กุส่วนใหญ่ได้จากพ่อค้าในท้องถิ่นตลาดนัด และเงินกู้ของภาคนี้จะเป็นเงินกระยะสั้น จะ
 เห็นว่ามีจำนวนถึงร้อยละ 59.9 หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่าภาคอื่น แต่อัตราดอกเบี้ย
 เงินกู้อยู่ในอัตราที่สูงกว่าภาคอื่น คือมีอัตราสูงถึง 41% ต่อปี ดังตารางที่ 36 การที่ดอกเบี้ย
 มีอัตราสูงเพราะผู้ใหญ่มีความไม่แน่ใจว่าจะได้รับชำระเงินคืนหรือไม่ เพราะฐานะของผู้
 กู้ค่อนข้างไม่ดี จึงต้องเรียกดอกเบี้ยไว้สูง ๆ ส่วนทางคานของผู้กู้นั้นเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้
 เงิน เช่น ป่วย หรือลงทุนเพาะปลูก ถึงแม้อัตราดอกเบี้ยสูงก็ต้องกู้เพื่อให้ได้เงินนั้นมาใช้ตาม
 ความต้องการ การที่จะพึ่งพาธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มีหลักฐานที่ค้ำประกันเป็นสิ่งค้ำประกัน จึงต้อง
 ยอมกู้จากเอกชนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง ตารางที่ 37 จะแสดงให้เห็นว่าพลเมืองในภาคนี้
 ส่วนใหญ่กู้เงินจากพ่อค้าในท้องถิ่น เพื่อไว้ใช้ในการครองชีพ ส่วนตารางที่ 38 แสดงให้เห็น
 ว่ายังมีการใช้กำลังสัตว์ในการทำนามากกว่าการใช้เครื่องทุ่นแรง กล่าวคือมีการใช้กำลังสัตว์
 ถึง 95.8% แต่ใช้กำลังเครื่องยนต์เพียง 1.5% เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าทุก ๆ ภาค โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งภาคกลาง ซึ่งมีการใช้กำลังเครื่องจักรยนต์ในการทำนาถึง 41.2%

ประมาณผลการทำนาปี 2511/12 แยกตามรายภาค

	เนื้อที่ถนอกรอง (ล้านไร่)	เนื้อที่เพาะปลูก		เนื้อที่เสียหาย		เนื้อที่เก็บ เกี่ยว(ล้านไร่)	ผลผลิตข้าวเปลือก	
		ล้านไร่	%	ล้านไร่	%		ล้าน เมตริกตัน	ก.ก./ไร่
ทั่วประเทศ	50.53	44.66	88.4	5.54	12.4	39.12	10.77	275
กลาง	14.53	13.94	95.8	1.20	8.6	12.74	3.71	291
ตะวันออกเฉียงเหนือ	22.30	17.87	80.2	1.57	8.8	16.30	3.40	208
เหนือ	9.98	9.31	93.3	2.67	28.7	6.64	2.67	402
ใต้	3.72	3.54	95.3	0.10	2.3	3.44	1.00	295

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตาราง 36 การแจกแจงอัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองตัวอย่างที่มีหนี้สิน จำแนกตามระยะเวลาของการเป็นหนี้สินและชนิดของดอกเบี้ยที่ชำระ เป็นรายภาค
 TABLE 36 Percentage distribution of sample holders reporting debt by terms of loan and by type of interest paid, by region.

ภาค Region	ผู้ถือครอง ตัวอย่างทั้งสิ้น Total no. of sample holders	จำนวนผู้ถือครองตัวอย่าง ที่มีหนี้สิน No. of sample holders reporting debt		หนี้สินโดย เฉลี่ยต่อครัว เรือน (บาท) Average size of debt per holder (Baht)	อัตราดอกเบี้ย โดยเฉลี่ย ร้อยละต่อปี Rate of interest	อัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองตัวอย่างที่มีหนี้สินจำแนก ตามระยะเวลาของการเป็นหนี้สิน Percentage of sample holders reporting debt by terms of loan.					อัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองตัวอย่างที่มีหนี้สิน จำแนกตามชนิดของการชำระดอกเบี้ย Percentage of sample holders by type of interest paid			
		จำนวน Number	อัตราส่วนร้อยละ Percent			รวม Total	1 ปี 1 year	1-5 ปี 1-5 years	เกินกว่า 5 ปี over five years	ไม่จำกัดเวลา Unfixed time period	รวม Total	เงินสด Cash	ผลผลิต Produce	อื่นๆ Others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
ทั่วราชอาณาจักร Whole Kingdom	7,366	1,907	25.9	3,786.8	28.9	100.0	41.2	23.3	1.8	33.9	100.0	77.1	18.9	4.0
เหนือ North	1,845	417	22.6	4,528.3	28.3	100.0	35.3	27.8	1.0	35.9	100.0	73.7	24.4	1.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ Northeast	2,183	503	23.0	1,441.2	41.0	100.0	59.9	20.5	1.6	18.0	100.0	64.5	30.4	5.0
กลาง Central	1,997	869	43.5	5,056.7	22.5	100.0	36.5	23.1	1.2	39.2	100.0	86.4	10.4	3.2
ใต้ South	1,341	118	8.8	1,754.8	18.3	100.0	17.0	20.0	4.2	58.8	100.0	68.8	11.5	19.7

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 37 การแจกแจงอัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองตัวอย่างที่มีหนี้สิน จำแนกตามแหล่งเงินกู้ และวัตถุประสงค์ของการกู้เงินเป็นรายภาค
 TABLE 37 Percentage distribution of sample holders reporting debt by source of loan and objective of borrowing, by region.

ภาค Region	จำนวน ผู้ถือครอง ตัวอย่างทั้งสิ้น Total no. of sample holders	จำนวนผู้ถือครอง ตัวอย่างที่มีหนี้สิน No. of sample holders reporting debt		อัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองที่มีหนี้สิน จำแนกตามแหล่งเงินกู้ Percentage of sample holders reporting debt by source of loan.						อัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองที่มีหนี้สิน จำแนกตาม วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน Percentage of sample holders reporting debt by objective of borrowing.				
		จำนวน Number	อัตราส่วนร้อยละ Percent	รวม Total	พ่อค้าใน ท้องถิ่น Local merchants	กหนที Private creditors	ธนาคาร Banks	ญาติพี่น้อง Relatives	อื่น ๆ Others	รวม Total	ไว้ใช้การ ครองชีพ For living	ไว้ใช้ในการทำ นา For farming	ไว้ชำระ หนี้สินแก่ ผู้อื่น For repayment of another debt	อื่น ๆ Others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
ทั่วราชอาณาจักร Whole Kingdom	7,366	1,907	25.9	100.0	31.1	10.6	14.5	30.8	13.0	100.0	43.6	42.2	2.8	11.4
เหนือ North	1,845	417	22.6	100.0	28.4	11.1	23.6	21.1	15.8	100.0	45.7	42.8	2.7	8.8
ตะวันออกเฉียงเหนือ Northeast	2,183	503	23.0	100.0	40.0	5.6	12.4	33.9	8.1	100.0	53.4	31.1	2.2	13.3
กลาง Central	1,997	869	43.5	100.0	30.0	13.7	12.3	30.2	13.8	100.0	37.4	51.0	2.9	8.7
ใต้ South	1,341	118	8.8	100.0	11.1	7.7	8.8	56.5	17.9	100.0	40.2	22.2	4.3	33.3

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

ตาราง 38 การแจกแจงอัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของแรงงานที่ใช้ในการทำนา เป็นรายภาค
 TABLE 38 Percentage distribution of sample holders by type of farmpower used, by region.

ภาค Region	จำนวน ผู้ถือครอง ตัวอย่าง ทั้งสิ้น Total no. of sample holders	อัตราส่วนร้อยละของการใช้แรงงานในการทำนา Percentage of sample holders reporting use of various types of power in farming.				อัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองที่ใช้เครื่องยนต์หรือเครื่องทุ่นแรง จำแนกตาม ประเภทของเครื่องยนต์หรือเครื่องทุ่นแรงที่ใช้ Percentage of sample holders reporting use various types of mechanical power.					
		รวม Total	กำลังสัตว์ Animal	กำลังคน เท่านั้น Man only	เครื่องจักร ยนต์ Mechanical	รวม Total	แทรกเตอร์ Tractor	เครื่องฉีด พ่นยา Sprayer	เครื่องนวด ข้าว Tresher	กังหันลมและ กังหันน้ำ Wind mill and water wheel	อื่น ๆ Others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
ทั่วราชอาณาจักร Whole Kingdom	7,366	100.0	75.9	4.6	19.5	100.0	72.1	2.9	0.1	0.9	24.3
เหนือ North	1,845	100.0	74.5	5.2	20.3	100.0	75.3	9.3	—	1.3	14.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ Northeast	2,183	100.0	95.8	2.7	1.5	100.0	18.9	5.4	—	5.4	70.3
กลาง Central	1,997	100.0	57.9	0.9	41.2	100.0	67.0	0.7	0.3	0.6	31.4
ใต้ South	1,341	100.0	72.1	12.6	15.3	100.0	95.3	—	—	0.5	4.2

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา

ตารางที่ 39 อัตราส่วนร้อยละของสำนักงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม และภาค

อุตสาหกรรม	ทั่วราชอาณาจักร			ภาคกลาง						ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			ภาคใต้		
	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	กรุงเทพมหานคร			จังหวัดอื่น ๆ			รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
				รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล									
รวมตลอด	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1. เกษตรกรรม การขุดไม้ การดำส่ว และ การประมง	67.3	4.5	76.0	11.2	1.0	47.8	66.1	9.4	73.0	78.0	7.2	82.8	73.3	7.1	75.7	68.1	8.5	73.5
2. การขุดแร่โลหะ และ โลหะ	0.8	0.3	0.9	-	0.1	-	0.1	0.2	0.1	-	0.2	-	0.1	0.1	0.1	6.3	1.7	6.7
3. อุตสาหกรรมหัตถกรรม	9.1	23.2	7.2	24.3	25.6	15.7	10.1	23.5	8.5	6.9	20.1	6.0	7.9	15.7	7.7	5.3	15.1	4.4
4. การก่อสร้าง ซ่อม และ รื้อถอน ทำดาบ	1.8	4.1	1.5	5.5	5.1	6.9	2.3	3.4	2.1	1.5	2.7	1.4	1.1	2.4	1.0	1.0	3.0	0.8
5. การสารพัดประเภทและการบริการ	0.3	1.2	0.1	1.4	1.4	1.5	0.2	0.7	0.2	0.2	1.7	0.1	0.1	0.7	0.1	0.1	0.7	-
6. พาณิชยกรรม	0.7	29.6	6.9	25.4	29.2	11.5	2.1	25.4	7.1	7.5	30.4	6.0	7.4	29.6	6.6	10.4	33.6	8.4
7. การขนส่ง คอ้งสินค้า และการคมนาคม	2.6	7.2	2.0	5.8	6.7	2.7	2.7	6.5	2.2	1.4	7.4	1.0	2.8	10.2	2.5	2.2	7.7	1.7
8. การบริการ	8.4	29.9	5.4	26.4	29.9	13.9	9.1	27.9	6.8	4.5	30.3	2.7	7.2	34.2	6.2	6.6	29.7	4.5
9. อุตสาหกรรมไม่แจ้งรัง หรือไม่ทราบ	•	•	•	•	•	-	•	-	•	•	•	-	0.1	-	0.1	•	•	-

• ค่ากว่าร้อยละ 0.1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี